

การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้:
การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนตามขนาดของโรงเรียน

นางสาวณนัทย์ วันทา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DEVELOPMENT OF THE CAUSAL MODEL OF BEING A LEARNING ORGANIZATION:
INVARIANCE TEST FOR DIFFERENT SIZES OF SCHOOL

Miss Nahathai Wanta

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

500905

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้:
การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนตามขนาดของโรงเรียน

โดย

นางสาวณนทัย วันทา

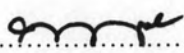
สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

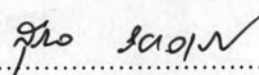
อาจารย์ที่ปรึกษา

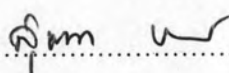
รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิติวงศ์

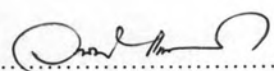
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิติวงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ แกมเกต)

ณททัย วันทา: การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนตามขนาดของโรงเรียน. (THE DEVELOPMENT OF A CAUSAL MODEL OF BEING A LEARNING ORGANIZATION: AN INVARIANCE TEST FOR DIFFERENT SIZE SCHOOLS)

อ. ที่ปรึกษา: รศ. ดร.สุชาดา บวรกิติวงศ์, 260 หน้า

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ระหว่างขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 300 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรภายในแฝง 2 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร และ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ตัวแปรภายนอกแฝง 3 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภายใน และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการเรียนรู้ โดยตัวแปรแฝงวัดจากตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 19 ตัวแปร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีความเที่ยงในการวัดตัวแปรสังเกตได้ แต่ละตัวตั้งแต่ 0.74 - 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. โมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประกอบด้วย ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์กรได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนได้แก่ ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของโรงเรียน และปัจจัยด้านทรัพยากรสารสนเทศที่สนับสนุนการเรียนรู้ อิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร และตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนรวมสูงสุดได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านทรัพยากรและสารสนเทศที่สนับสนุนการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภายใน และปัจจัยด้านวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ตามลำดับ

2. โมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยภาพรวมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยให้ค่าไค-สแควร์ = 48.14, $p=0.43$ $df=47$ $GFI=0.98$ $AGFI=0.93$ และ $RMR=0.012$ ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ร้อยละ 96

3. โมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนไม่มีความแปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยให้ค่าไค-สแควร์ = 256.03, $p=0.81$ $df=277$ $GFI=0.90$ $NFI=0.98$ $RFI=0.97$ และ $RMR=0.013$ และไม่มี ความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝง ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายนอกแฝงไปยังตัวแปรภายในแฝง และค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรภายในแฝง

ภาควิชา...วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต..... นนทช ปณท.....
 สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ปณท.....
 ปีการศึกษา.....2550.....

4883673927: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD: LEARNING ORGANIZATION / CAUSAL MODEL / INVARIANCE TEST

NAHATHAI WANTA: THE DEVELOPMENT OF A CAUSAL MODEL OF BEING

A LEARNING ORGANIZATION: AN INVARIANCE TEST FOR DIFFERENT SIZE OF SCHOOLS.

THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF. SUCHADA BAWARNKITTIWONG, 260 pp.

The purposes of this research were to develop the casual model of learning organization in basic education school, to examine the goodness of fit of the model to the empirical data, and to test invariance of the model of the learning organization in basic education school. The research responders were school directors and teachers. Variables consisted of two endogenous latent variables: learning organization and organizational culture and three exogenous latent variables: school's vision and strategies, internal management, and technology and information learning support. These latent variables were measured by 19 observed variables. Data were collected by questionnaires having reliability for each variable ranging from 0.74 – 0.92 and analyzed by using descriptive statistics, Person's product moment correlation and LISREL analysis.

The major finding were as follows:

1) The causal model of learning organization in basic education school consisted of direct effect varivable: organizational culture as well as indirect effect variables: school's vision and stratigies, and technology and information learning support which intervened organizational culture.The highest total affecting variable was organizational culture.

2) The overview of the causal model of learning organization in basic education school was fitted with empirical data having Chi-square=48.14, p=0.43, df=47, GFI=0.98, AGFI=0.93 and RMR=0.012. The variables in the model accounted for 96% of learning organization in basic education school.

3) The causal model of learning organization in basic education school had invariance sizes of school, Chi-square=256.03, p=0.81, df=277, GFI=0.90, NFI=0.98, RFI=0.97, and RMR=0.013 There was invariance of causal relationship matrices parameter between the internal latent variables, the parameter of causal relationship from the external latent variables to the internal latent variables and the variance-covariance matrices parameter between the error of measuring internal latent variables.

Department.Educational Research and Psychology Student's signature.....*Nahathai W.*.....

Field of study.....Educational Research..... Advisor's signature.....*Suchada*.....

Academic year 2007

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดี โดยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้แนวคิด ให้คำปรึกษา ในการปรับแก้ไขเพื่อให้ วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเอาใจใส่และความกรุณาที่มีให้แก่ผู้วิจัยเป็น อย่างดีตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช และรองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ ที่ได้ให้ความกรุณาในการให้ความรู้ในการสอบ วิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ที่กรุณา ตอบแบบสอบถามในงานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการชุมพล เขี่ยมสะอาดที่กรุณาเก็บรวบรวมข้อมูลในจังหวัดพิษณุโลก

ขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนๆ ภาควิชาวิจัยทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีมาโดย ตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สุทธิวรรณ ประดับ นิพัทธา นริศรา เพชรลดา และขอขอบคุณเพื่อนรัก จากสาขาประถม ศิริรัตน์ ภัทรมน และอาจารย์ศวีร์ สายฟ้า รวมถึงมิตรจากโรงเรียนพิษณุโลก ศึกษา สัญชวัล และศิริกาญจน์ เพื่อนจากโรงเรียนทับหมัน ลัดดา วรรณเพ็ญ อนุชา ตลอดจน นักเรียนของครูทุกคน

ความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้เกิดจากกำลังกาย กำลังใจ ความช่วยเหลือ และความ เมตตาของคุณพ่อประทีป คุณแม่พวน คุณย่า คุณยาย คุณป้า คุณอา พี่สาว พี่ชาย และทุกๆ คน ในครอบครัววันทา ที่สนับสนุนด้านการเรียน การทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้.....	12
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้.....	31
ตอนที่ 3 โมเดลลิสเรลและการวิเคราะห์กลุ่มพหุ.....	61
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
ตอนที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80

	หน้า
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	92
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้...	92
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	114
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุ ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ระหว่างขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน.....	118
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	129
สรุปผลการวิจัย.....	129
อภิปรายผลวิจัย.....	134
ข้อเสนอแนะ.....	138
รายการอ้างอิง.....	140
ภาคผนวก.....	145
ภาคผนวก ก ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย.....	147
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบสอบถาม.....	149
ภาคผนวก ง ตัวอย่างผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้วยโปรแกรม LISREL for Windows version 8.72	159
ภาคผนวก จ ตัวอย่างผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุ แบบไม่มีเงื่อนไขบังคับ LISREL for Windows version 8.72	194
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุ แบบมีเงื่อนไขบังคับ LISREL for Windows version 8.72	257
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	260

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน.....	54
2.2	การเปรียบเทียบลักษณะการวิเคราะห์สาเหตุแบบดั้งเดิมกับโมเดลลิสเรล.....	61
3.1	จำนวนโรงเรียนในแต่ละภูมิภาคจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	75
3.2	จำนวนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคจำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	77
3.3	เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน.....	79
3.4	ตารางโครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อของแบบสอบถาม.....	81
3.5	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปร.....	82
4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การบริหาร ภูมิภาค และขนาดของโรงเรียน.....	93
4.2	สถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด.....	95
4.3	สถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็ก.....	97
4.4	สถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดกลาง.....	99
4.5	สถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดใหญ่.....	101
4.6	สถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบตามขนาด โรงเรียน.....	103
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ของตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด.....	106
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ของตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก.....	108
4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ของตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง.....	110
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ของตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่.....	112
4.11	ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและการวิเคราะห์อิทธิพลของ โมเดลความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน.....	114

ตารางที่		หน้า
4.12	ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนของขนาดโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน.....	119
4.13	ผลการวิเคราะห์แยกค่าอิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ของโรงเรียนที่แตกต่างกัน.....	125

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 องค์ประกอบทั้ง 5 ประการของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิด ของ Senge.....	17
2.2 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในองค์กร.....	18
2.3 รูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้.....	18
2.4 The Global Learning Organization Models.....	31
2.5 ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	40
2.6 แสดงโครงสร้างของโมเดลลิสรเรล.....	65
2.7 แสดงขั้นตอนการกำหนดแนวคิดในการวิจัย.....	70
2.8 โมเดลสมมติฐานการวิจัย.....	75
4.1 โมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน.....	115
4.2 โมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก.....	122
4.3 โมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดกลาง.....	123
4.4 โมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน.....	124